

tatis, causam velut victam habemus, si ad munus supremi principatus utrumque spectare probaverimus.

PROPOSITIO

Ad supremum politicum principatum pertinet potestas leges etiam poenales ferendi, et jus gladii seu poena mortis quibusdam delictis infligenda.

121. Quod itaque potestas leges ferendi pertineat ad supremum politicum principatum manifestum est; nam ad ipsum spectat voluntatem civium ad bonum commune ordinare, pacemque inter eos servare; quod fieri nequit nisi per generales leges officia communia, et mutuae civum obligationes determinentur, ipsorumque magistratum in gubernando, iudicium in litibus dirimendis, modus procedendi ad uniformitatem reducatur; cum et in magna hominum multitudine impossibile sit singulis et circa singulas actiones peculiaribus iussa intimare (sicut fit in communitate seu societate domestica), et in tanta diversitate particularium iudiciorum et appetitum, unde infinita controversiarum seges oriri potest, pacis publicae apprime intersit generaliter definire quid cuique suum, quid alienum censeri debeat, aut quomodo quique iurium suorum usus ad tranquillitatem civitatis obtinendam sit temperandus. Deinde cum principatus politicus, ut vidimus, ab ipso autore naturae immediate originem trahat, et cum natura primo et per se non instituerit civilem societatem sed tantum ordinatam ejus institutionis rationem praescripserit; generalissimae namque sunt dumtaxat naturales leges quae eidem societati aptantur; jam si principatus politicus leges condendi potestatem non haberet, et si cives iisdem obtemperare non obiligarentur, et quidem quando justae sunt et legi naturali convenientes, ex vi ipsius legis naturalis, et in conscientia (1); potestas politica inutilis, et civitatis sub-

(1) In conscientia legibus obtemperare tenetur, qui non solum poenae, sed etiam culpae obnoxius eas violando constituitur id est contrahit verum reatum in voluntate, justamque superioris offensionem inducit, etsi forte poenam luendam declinaret. E contra, si tantum teneretur aut ad servandam legem aut ad subeundam

sistentia impossibilis redderetur: praesertim quod nec privati homines possint competenter praevidere boni publici rationem, nec ad illud quaerendum per semetipsos, sicut oportet, ordinari.

Ex iisdem rationibus, et spectata humanae naturae conditione, unde plerique hominum ad ordinate operandum, sola honestate et rectitudine naturali, ac verbis de facili moveri non possunt, infertur necessitas potestatis coercitivae sive legum poenaliu in principe politico, ut per comminationem et inflectionem quarumdam poenaru, legum violatores cohibeantur a malo, aliisque tranquillam vitam relinquunt; ipsarumque legum vis ac robus firmum permaneat.

122. Contra primam hanc thesisi partem hoc tantum obicitur, scilicet: ex adstructa necessitate legum civilium ar-

aliquam poenam, nulla esset *per se* loquendo obligatio in conscientia. In hac distinctione obligationis fundatur quaestio a doctoribus agitata, utrum dentur necne quaedam humanae leges dumtaxat poenales. Quidquid sit de hac quaestione, certissimum est in genere civiles leges inferre eas servandi obligationem in conscientia. Etenim si suprema civilis potestas habet jus ratione boni communis praecipendi, legesque condendi, necesse est ut cives habeant debitum iisdem legibus obtemperandi in conscientia et coram Deo, cum solus timor extrinsecae humanae poenae, quae et facile potest declinari et occultas praevaricationes non afficit, non sit sufficiens ad continendos in officio cives. Praeterea, sicut potestas politica ita et jus ejus imperandi est immediate a Deo; ideoque, quamvis homo quatenus homo non posset alterum (saltem ipso nolente) intrinsecus ac in conscientia obligare, tamen quia dum lex humana est justa legique naturali conformis, Deus ipse eam ratam habet obligationemque, tamquam politicae potestatis institutor, inducere censetur, nihil est quod impediat quominus homines civilibus etiam legibus obligari in conscientia dicantur. Debitum ita obtemperandi potestati civili manifeste quoque expressum habemus in sacris litteris, ubi S. Paulus (*Epist. ad Roman. cap. 13. vers. 1. et seqq.*) postquam dixerat: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi a Deo: quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem aquirunt:* subdit (vers. 5. et 6.): *Ideo necessitate subditi estote: non solum propter iram, sed et propter conscientiam.* Hinc inferes eos, qui tale debitum politicae potestati obtemperandi inficiantur, nedum rationi sed et divinae auctoritati adversari.

gui insufficientiam legis naturalis; quod videtur adversari naturalis ordinis perfectioni.

Respond. *Neg. Antec.* Lex naturalis, relate ad officia vitae civilis quam *per se* non praecipit, sicut vidimus, multa in communi dumtaxat praescribit, modum, tempus et locum ad sui observationem necessaria non determinat; poenas determinatas et in praesenti saltem vita sufficientes, non statuit; unde si violentiae, raptus, homicidia, furta, adulteria etc. legibus ac poenis civilibus et sensibilibus non cohiberentur, improbi omni metu proxime imminentis mali soluti, et impune huiusmodi scelera perpetrantes, totalem Reipublicae perniciem et eversionem tandem inferrent: ideoque custodiae ipsius naturalis legis interest leges et praesertim poenas civiles in humana societate existere. Nec obstat quod, hisce etiam suppositis poenis, aliquos interdum insana temeritas, aut enormis animi commotio eo propellat, ut facinoris perpetrationem metui poenarum anteponant; hoc enim inter minus frequentia habetur, quae evitasse humana conditio non patitur.

123. Nunc in particulari pauca sunt addenda, circa alteram propositionis partem, scilicet relate ad jus gladii seu poenam mortis, quam Caesar Beccaria [1] et cum ipso plerique pseudopolitici falso quodam sensu humanitatis seu potius amore promovendae licentiae ducti, a publica potestate subtrahere vellent. Juxta convenientem naturae et rationis naturalis ordinem, qui est ipse ordo divinae sapientiae a Deo necessario volitus, debet civilis societas esse sibi sufficiens ad sui conservationem et defensionem, ideoque ad ejus supremum principatum talis jurisdictio pertineat necesse est, quae ad hunc finem simpliciter requiritur. Jam vero sunt nonnulla scelera, quae essentiali societatis fini adversantur, et ad totalem ejus perniciem vergunt, nisi eorum auctores ab ipsa societate excludantur pro semper, ponanturque in absoluta eidem nocendi impossibilitate; quod et in se, et relate ad sufficientem aliorum cohibitionem a similibus delictis, opportunius fieri nequit, quam per poenam mortis; etenim homines vel maxime vitam amant, ipsique honori cujus recuperandi, caeterisque etsi durissimis et diutinis poenis, quas tandem alicuando declinandi, semper aliquam spem fovent, communiter praeferant. Praeterea, qui insonti e. g.

(1) *De Delictis et poenis.*

vitam adimit, vel integrae societati perniciem parat, etsi plures vitas haberet, eas amittendo adhuc ad aequalitatem damnum non compensaret. Deinde, quilibet privatus habet rationem partis relate ad totam civitatem, ordo autem naturalis rationis requirit, ut pars intereat, et noxia praescindatur, quando bonum et conservatio totius id postulat; secus nec princeps propter bonum civitatis posset licite ad impetum hostium refundendum, certo discrimini vitae milites objicere: quod insuper universali omnium propter naturae similitudinem amoris (qui non est ordinatus nisi pars diligatur in ordine ad totum nec plus diligatur quam totum) ut *per se* patet, minime adversatur (1). Accedit consensus universalis omnium gentium et praxis piissimorum princi-

(1) Argumenti expositi vim non intelliget vel potius eludere conatur saepe jam memoratus Ahrens dum (pag. 86. et 123) asserit: *Aucun n'a droit sur la personne de ses semblables. L'homme ne doit jamais être traité comme chose, ou comme un pur moyen, et per cette raison le système pénal qui applique à un homme la peine de mort afin d'inspirer aux autres la terreur, repose sur une violation du principe fondamental du droit naturel, parce qu'il ne fait de la personne qu'un moyen de terrifier les autres.* Verum huiusmodi rationes sive assertiones fundantur in omnimoda confusione finis hominis cum fine totius humanae societatis, et in eo quod homo non possit spectari velut medium relate ad finem totius humanae societatis, quae omnia falsa esse jam ostendimus superius (in 2. nota adjecta n. 110.); ideoque traditae doctrinae certitudinem nullatenus elevat. Insuper, quomodo homo amittit hominis dignitatem, eo quod pro bono et utilitate patriae mortem subire cogatur? An per hoc ab ultimo fine et perfecta felicitate revera excluditur? Num milites etsi innocentes dum pro patriae defensione vitam amittunt, publicaeque tranquillitatis acquirendae medium constituuntur, jus naturae violare censendi sunt? Cui hominum haec aut similia poterit unquam persuadere Ahrens? Non est igitur semper verum, quod *par cette raison, tuer un homme de quelque manière que ce soit, est un attentat à un droit que l'homme tient de sa nature.* Unde nec plus proficit iniquus (pag. 157.): *Un homme ne perd par aucun acte le droit de personnalité, qui est la droit de vie, parce que la personnalité et la vie ne sont pas un fait de volonté et ne peuvent être perdues par aucun acte d'une mauvaise volonté. L'homme tient ce droit de la nature, qui peut et doit seule aussi y metre fin.*

pum ac civitatum, qui in re non tantum de jure sed et de honestate ipsius actionis, magnum robor habet; unde non nisi per summam arrogantiam contendum adversarii, omnes nationes poenam mortis constituentes, hac in re a veritate turpiter aberrasse.

124. Quia vero, ut nuper vidimus, potestas haec poena mortis scelestos affiendi, in politicum principatum ab ipso ordine rationis naturalis ejusque auctore Deo descendit, statim corrumpit hoc fundamentale ratiocinium Beccariae: *Ius in principe oritur ex aggregato particularium libertatum uniuscujusque; nemo autem habet jus occidendi seipsum; nemo ergo censendum est illud alteri dedisse; ejus enim major propositio falsissima, a sociali contractu Rousseau non differt; et praeterea cum auctor ad quosdam dumtaxat rarissimos casus poenam mortis coarctet in apertissimam labitur contradictionem.*

Similiter parum proficit dum suadere nititur alias poenas e. g. exilii, perpetui carceris etc. utpote diuturniores, validius praebere medium coercendi scelestos; nam et nullam esse poenam acerbitate et horrore majorem, ostendunt vel ipsi delinquentes, dum poenae mortis commutationem deprecantur, et voti compotes facti laetantur; et experientia docet ibi scelera abundare et in dies augeri, ubi poena mortis nunquam vel fere nunquam, et cum magna difficultate infligitur. Insuper per alias poenas plerumque quin et communiter non sufficienter consulitur securitati Reipublicae, cum carceribus detenti, vel in exilium missi, occultis fautorum consiliis et artibus, uti possint in perniciem civitatis, atque quavis tumultus occasione arrepta, cum maxima publici boni jactura, ad pristinum libertatis et scelerum statum redire, et velut insontes lares paternos repetere.

ARTICULUS III.

DE JURE GENTIUM.

125. Jus gentium prout per oppositionem ad jus naturale et civile, seu legem naturalem et civilem sumitur, et est quaedam species legis, diversimode a diversis solet definiri. Antiquiores jurisperiti et nonnulli doctores post Ulpianum jus naturale improprie seu latissimo sensu spectantes, id est

pro eo quod natura omnia animalia docuit, jus gentium cum propria ratione juris naturalis confunderunt, definiendo scilicet illud, quasi esset hoc, quod naturalis ratio inter omnes homines constituit, seu quo omnes gentes humanae utuntur; nam in primis bruta animalia nulli morali legi subjiciuntur, nec possunt subjici, solaque identitas objecti quarundam actionum e. g. circa conservationem propriam, procreationem proles, etc. identitatem legis non constituit; ergo definitio illa juris naturalis est saltem latior re definita. Deinde, ea quae naturalis ratio absoluta necessitate inter omnes homines constituit, sive haec fuerint immediate nota, sive per plures et difficiles illationes deducta, sive absolute, sive ex aliqua dumtaxat suppositione manantia, sunt per se, utpote intrinsece bona vel mala, proprium et immediatum objectum juris naturalis; ergo posterior definitio est tantum propria juri naturali. Hinc propter easdem rationes et duae aliae sententiae non subsistunt, quarum prima pro objecto juris gentium assignat illationes longa et difficili ratiocinatione ex primis moralitatis principiis deductas; altera, illas quae ex suppositione aliqua ab iisdem principiis dimanant.

Nec eorum opinio satis congrua videtur, qui jus gentium a naturali per hoc distingunt, quod non sit praecipuum, sed mere concessivum vel permissivum, etenim et jus naturale est in pluribus mere permissivum, cum dictet etiam ea quae tantum licita sunt, seu circa multa negative se habet; et omne jus (si tamen hoc nomine donandum) permissivum fert secum praecipuum, seu prohibitionem ne quis in eo quod permittitur ab aliis impediatur. Hobbesius eandem legem naturalem quatenus civitatibus, nationibus, sive gentibus applicatur, jus gentium vocavit: huic tantum denominativae utriusque juris distinctioni protestantium moralistae, Pufendorfius, Thomasius, Hertius, Heineccius, alique fere unanimiter subscripserunt, verum parum recte; hac enim ratione communissimae doctorum et jurisperitorum sententiae adversantur, quorum aliqui licet interdum ea juri gentium attribuunt quae sunt propria juris naturalis, realem tamen utriusque distinctionem passim agnoscere videntur.

126. Porro ad vindicandam veram ac realem utriusque juris distinctionem, praehabendam censemus hanc definitionem juris gentium, quod sit: *Ordinatio rationis, longo usu et consuetudine vel tacito quodam consensu gentium, quae talium, ad communem earum utilitatem et felicitatem in*